

Zygmunt MADEJA*

WARUNKI PRYZSTOSOWANIA SIĘ LUDZI ORAZ OCHRONA OSÓB I MIENIA PODCZAS ZARZĄDZANIA KRYZYSEM WYNIKAJĄCYM Z ZAGROZEŃ PRZYRODNICZYCH

Zarys treści: Zarządzanie kryzysowe jest szczególną formą sprawowania władzy. Jako nauka o kierowaniu obejmuje takie dziedziny działania, jak: ustalanie, planowanie, projektowanie układów organizacyjnych (przygotowanie), aktywizacja, wykonanie, kontrola, gospodarka zasobami i majątkiem trwałym, kontakty z otoczeniem. W naukoznawstwie nie znajdujemy jednoznacznej definicji zarządzania kryzysowego. Polimodalna i polimorficzna złożoność zjawisk oraz skutków wywoływanych przez różnego rodzaju zagrożenia przyrodnicze wynika z ich nieprzewidywalności, nagłości oraz intensywności. Szeroki zakres złożoności przyczynia się do formułowania coraz bardziej rozbudowanych modeli zarządzania kryzysowego i jego definicji – zarówno w teoriach zarządzania, jak i znowelizowanej w 2007 r. ustawie. Semantyczna różnorodność, „pejzaż” znaczeniowy zjawisk oraz ich konsekwencji, występujące w opracowaniach z zakresu zarządzania kryzysowego, domaga się metodologicznej refleksji w przestrzeni racjonalności działania. W niniejszej pracy podjęto analizę istotnych zagadnień metodologicznych, występujących w badaniach zachowań ludzi, którzy przeżywają zagrożenia przyrodnicze, a także bezpośrednie ich następstwa. Omówiono najważniejsze wyniki badań dotyczących problemu adaptacji ludzi do zagrożeń przyrodniczych. Przedstawiono sposoby reagowania jednostek i grup ludzi na zaistniałe zagrożenia. Ukazano także możliwości adaptacji osób poszkodowanych zagrożeniami przyrodniczymi po ich ustąpieniu oraz zakresy jej optymalizacji.

Słowa kluczowe: interwencja kryzysowa, zarządzanie kryzysowe, zagrożenia przyrodnicze, zagrożenia antropogenne, ryzyko zagrożeń katastrofa humanitarna, grupy ratownicze, adaptacja ludzi do zagrożeń, strategie przeżywania podczas zagrożeń, zespół zaburzeń po stresie pourazowym.

* dr hab. Zygmunt Madeja, Instytut Neofilologii i Komunikacji Społecznej, Politechnika Koszalińska

CONDITIONS OF PEOPLE'S ADAPTATION AND PROTECTION OF PERSONS AND PROPERTY DURING CRISIS MANAGEMENT IN CASE OF NATURAL HAZARDS

Crisis management is unique form of ruling. Being a science of directing include such fields of activity as identification, scheduling, projecting organizational units, activation, completion, controlling, managing resources and property and contact with the surrounding area. In the methodology of science we don't find any answer to the question appropriate to crisis management: who can and should be in office to govern it? There is also a lack of explicit agreements that might solve the problem concerning what is important about crisis management, which are its priorities and validities. Efforts are made to pinpoint relations between authorities of governmental units, the military, emergency services and rescue units specialized in various branches (in Poland, for example, the subordination of all volunteer emergency services to the national fire brigade). The polymodal and polymorphic complexity of appearances and consequences of various natural hazards derives from their unpredictability, suddenness and intensity. Such a broad range of complexities is the cause for informational instability, bearing consequences for the directional sciences (*sensu largo*) and crisis management (*sensu stricto*). The semantic variety, „landscape” of meanings (multitude of meanings) and their consequences, appearing in case studies concerning crisis management, requires a methodological reflection in the profession of rational action. In this study an analysis of important methodological aspects has been undertaken, comprising explorations of people's behaviour when they are exposed to natural hazards and their direct consequences as well. The most important results of scientific research concerning the problem of adaptation to natural hazards have been laid down. Types of reactions of individuals and groups to existing threats have been depicted. The particular importance of the assignment and source of power and organisation in case of natural hazards has been substantiated. The possibilities of adaptation to natural hazards by people aggrieved by them have been described as well as the methods of its improvement after the disappearance of hazards.

Key words: intervention to crisis, natural hazards, adjustment to hazard, disasters warnings, survival behaviour, coordination of behaviour, emotional aftermath, post-traumatic stress disorder.